

Κ Η Δ Ε Ι Α

Ἦμην πλὴ-
σίον τοῦ πα-
ραθύρου μου ἀ-
ναγινώσκων ἐπὶ
ποδός.

Ἡμέρα ἦτο
αιθρία. Μολον-
ότι ὁ Μάρτιος
εἶχε μόλις πα-
τήση, ὁ ἥλιος
ἐλαμπε, ἀνέ-
φελος ἐπὶ τῆς
ἐπτανησιακῆς
πόλεως, εἰς ἣν
εὑρισκόμεν καὶ
διέχυνε παν-

ταχοῦ τὸ γλυκύ του θάλπος, χαροποιῶν τὴν φύσιν
ὅλην. Ἡ ἡλιόρτης δὲ αὐτὴ τῆς ὥραιας χειμερι-
νῆς μεταμεσημβρίας καταλλήλως ἤρχετο ἐπίκου-
ρος εἰς τὴν θυροδοῦσαν καὶ παραδελήν φαιδρό-
τητα τῶν ἀποκρέων, τῆς ὁποίας τὴν κυματώδη
βοὴν ἤκουον ἤδη, ὡς συγκεχυμένην ἡχώ μυρίων
γελώτων, νὰ φθάνῃ ἐξ ἀποστάσεως ἀπὸ τῆς πλα-
τείας, ὅπου οἱ προσωπιδοφόροι ἀνεμειγνύοντο εὖ-
θυμοι μετὰ τοῦ διασκεδάζοντος πλήθους.

Αἶφνης ὑπὸ τὸ παράθυρόν μου ἀντήχησε πυ-
κνὸς βηματισμὸς ἀνθρώπων πολλῶν βραδέως
προβαινόντων, συγχρόνως δὲ ἀνῆλθε μέχρις ἐμοῦ
ἤρεμος καὶ μονότονος ψαλμωδία νεκρωσίου ἀ-
κολουθίας.

Ἡ φωνὴ ἐκείνη ἱερώς, ἥτις χαμηλὰ χαμηλὰ
ἐψάλλε τὴν πένθιμον ᾠδὴν, θλιβερώς διεσταυ-
ρώθη εἰς τὴν ἀκοήν μου μετὰ τὴν μακρόθεν καγ-
χάζουσαν τρέλλαν τῆς ἀποκρέως ἡ λυπηρὴ δὲ
αὐτὴ ἀντίθεσις διήγειρεν ἐν ἐμοὶ ἐλαφρὸν αἶσθημα
μελαγχολίας διὰ τὴν κενὴν ματαιότητα τῶν ἀν-
θρωπίνων!

Διέκοψα τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐκυψα νὰ ἰδῶ.

Ἡ κηδεῖα ἔφθανε τότε ἔμπροσθεν τῆς οἰκίας
μου. Ἦτο κηδεῖα χωρὶς καμμίαν πομπήν, χω-
ρὶς καμμίαν πολυτέλειαν. Δὲν εἰξεύρω δὲ διατί,
ἀλλὰ μοῦ ἐφάνη ὅτι ἀπὸ τὴν ἀπλότητα ἐκείνην
ἔπνεε πολὺ μεγαλειτέρα λύπη, πολὺ βραχύτερος
καὶ ἀγνότερος πόνος ἀπὸ τὸν ἐπικρατοῦντα εἰς

μερικὰς μακροσκελεῖς καὶ ἐπιδεικτικὰς ἐκφοράς.
Οἱ παρακολουθοῦντες — ἀνῆκοντες ὅλοι εἰς τὴν
ἐργατικὴν τάξιν — ἐδείκνυν μετὰ τὴν εὐλαβῆ σιω-
πὴν τῶν ὅτι εἶχον ἀληθῶς συναίσθησιν, ὅτι τὴν
ὥραν ἐκείνην ἐπῆγαιναν νὰ συνοδεύσουν ἄνθρωπον
εἰς τὸν τάφον. Καὶ ἐνταυτῷ, εἰς δεῖγμα εὐκκρι-
νοῦς συμπαθείας, περιστοίχιζον ὅλοι ἐκ τοῦ πλῆ-
σίον τὸν πενθοῦντα μεσήλικα, ὅστις κατηφὴς καὶ
μετὰ ἀσκεπὴ τὴν πολιάν του ἤδη κεφαλὴν, ἠκολού-
θει τὸ ὀλόμαυρον φέρετρον τὸ ὁποῖον ἐταλαν-
τεύετο δεξιὰ-ἀριστερὰ ἐπὶ τῶν ὤμων τῶν τεσ-
σάρων νεκροφόρων.

Δὲν ἐπρόφθασεν ἡ κηδεῖα νὰ προχωρήσῃ ὀλί-
γον καὶ ἤδη εἶχα μάθῃ, χάρις εἰς τὸν διάλογον,
ὅστις ὑψηλοφώνως διεξήγετο ἀπὸ παραθύρου εἰς

παραθύρου μετὰ
τῶν γυναικείων
τῆς γειτονίας μου,
ὅτι ὁ λυπημένος ἐ-
κείνος ἦτο ἐργάτης κατοι-
κῶν ἐκεῖ που πλησίον, ὅστις
εἶχε χάσῃ καὶ ἐκῆδευε τὴν
σύζυγόν του.

Ὁ δυστυχὴς αὐτὸς δὲν ἐξωτερίκευεν ἐνώπιον
ὅλων τὸν πόνον του, συγκρατῶν ἐξ ἀνδρικῆς βε-
βαίως φιλοτιμίας τὰ δάκρυά του· ἀλλ' ὑπὸ τὴν
σιωπηλὴν ἐκείνην κατῆφειαν ἐφαίνετο πολὺ ὑπο-
φέρων. Ἡ ἄδακρυ λύπη δὲν εἶναι ἄρα καὶ ἡ
βραχύτερον τὴν ψυχὴν σπαράσσουσα; Τίς οἶδε δὲ
ποῖαν ἀπλοϊκὴν εὐδαιμονίαν τὸ δρέπανον τοῦ
θανάτου εἶχε διακόψῃ εἰς αὐτόν! Τίς οἶδεν ἡ
ἀπελθοῦσα ἐκείνη τί κενὸν ἔπρινεν ὑπὸ τὴν στέ-

γην τοῦ πτωχοῦ ἐργάτου καὶ εἰς τὴν ὀρφανὴν πλέον καρδίαν του!

Ἀπὸ τοιαύτας σκέψεις κατεχόμενος, παρηκολούθησα μὲ τοὺς ὀφθαλμούς τὴν ἀπομακρυνόμενῃ κηδεῖαν, μέχρις οὗ ἀντιπαρῆλθεν αὕτη καὶ ἐσθέσθη ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἡ πένθιμος ψαλμὸς· δία καὶ δὲν ἤκούετο πλέον ὁ πυκνὸς βηματισμὸς τῆς σκυθρωπῆς συνοδίας.

Τότε ἀπεσύρθη ἐκ τοῦ παραθύρου καὶ ἀνέλαβα ἐκ νέου τὴν ἀνάγνωσίν μου.

Δύο περίπου ὥραι εἶχον παρέλθῃ καὶ ἤρχιζα ἐτοιμαζόμενος διὰ νὰ ἐξέλθω, ὅτε εὐθυμοὶ γέλωτες καὶ συνομιλίας τῶν γειτοнисσῶν ἐπληξάν πάλιν τὰ ὦτά μου. Ἐν μέσῳ δὲ αὐτῶν διαχωρίζετο φωνὴ ἀνδρική ὁμιλοῦσα εἰς τόνον βραγχῆς σάλπιγγος σπαρρακτικῶς παραφονοῦσης, ὁμοιάζουσα πολὺ μὲ φωνὴν ἐκλαρυγγισμένου μεθίστου. Ἡ φωνὴ ἐκείνη ἐφαίνετο ἀπαντῶσα κάτωθεν, ἀπὸ τῆς ὁδοῦ, πρὸς ἐρωτήσεις, αἰτινες ἀπηυθύνοντο ἐκ τῶν παραθύρων. Μολονότι κατ' ἀρχὰς ὁ διάλογος αὐτὸς μὲ ἀφῆκεν ὅλως ἀδιάφορον, διότι ἀλλαγῇ ἦτο ἐστραμμένη ἡ διάνοιά μου, ἀλλ' ὅμως ἡ παρατεινομένη ἐκείνη βοή καὶ ὁ γυναικεῖος ἀλαλαγμὸς ἐφείλκυσαν ἐπὶ τέλους τὴν προσοχήν μου, ἥτις ἐστράφη τότε πρὸς τὰ ἔξω.

Μόνῃ ἡ ἀνδρική φωνὴ ἤκούετο τώρα, μὲ τὴν βραγχὴν φλυαρίαν της, ἥτις εἶχε σθέσῃ ὅλας τὰς ἄλλας.

— Γύψ, Γύψ!... ἔλεγε προσκαλοῦσα σκύλον, οὐτινος ἤκουσα ἠχοῦντας τοὺς μικροὺς περὶ τὸν τράχηλον κωδωνίσκους, τοὺς ὁποίους τὸ ζῶον ἔσειε. — Γύψ, ἐδῶ, ἔλα 'δῶ! Καὶ ἀπευθυνομένη πάλιν πρὸς τὸ ἀκροατήριον τῶν παραθύρων — Μάλιστα, κυράδες μου, ἐτράβηξα, σὰς λέω, τὸν διάλό μου! Ὅχτῳ 'μέραις ἔμεινα χωρὶς δουλειὰ καὶ ὅχτῳ νύχταις δὲν ἐκλείσα 'μάτι ποῦ ὁ Θεὸς τὸ ξέρει. Τί νὰ κάμῃς σὰν ἡ μοῖρα σοῦ τὰ 'χῃ γράφῃ ἔτζι; Ὅζω ὁ κόσμος νὰ ξεφαντώνῃ καὶ ἐγὼ νύχτα μέρα νὰ μένω μέσα στὸ σπίτι κλεισμένος... Γύψ, ἔλα 'δῶ, σοῦ λέω... Ὅ, τι 'μπόρεσα ἔκαμα... Περαιοποίησι ποῦ 'ζώδεψα καὶ τὰ μαλλιά τῇ κεφαλῇς μου... γιατί σὰν ἕνας βάζεται, βάζεται εἰς τὰ γερά. Ὁλαις μου τῇ δουλειαῖς τσ' ἔχω κάμει, κυράδες μου, σωσταίς, ὅλαις σωσταίς, σὰς λέω, ὅσα μὲ τὴν ὕστερη στιγμή! Μὰ τώρα ὁποῦ, ὡς θέλησε ὁ Θεός, τὰ πάντα τελειώσανε, τί νὰ γίνῃ... ὑπομονή! βγήκα κι' ἐγὼ ὁ καυμένος νὰ πάρω ὀλίγον ἄερα καὶ νὰ ξεσκοτίσω λιγάκι τὸν πόνου μου μὲ τὸ καρναβάλι. Ἄ! δόξα νῆχῃ ὁ μεγαλοδύναμος!... ἔτζι ἦτανε γραμμένο! Ὁ Θεὸς σχωρὲς τὴν τὴ μακαρίτισσα... Ἐχετε 'γειά, κυράδες μου, ζωὴ στὴν ἀφεντιά σας... Γύψ, ἔλα, ἐμπρός, πᾶμε, σοῦ λέω...

Ἐσπευσα εἰς τὸ παράθυρον διὰ νὰ βεβαιωθῶ

ἐὰν ἡ ὑποψία, ἡ ὁποία διὰ μιᾶς μου εἶχεν ἐπέλθῃ, ἦτο ἀκριβής. Καὶ εἶδα πράγματι τὸν ἄνθρω-

πον τῆς κηδεῖας, τὸν μεσήλικα, τὸν λυπημένον, νὰ κατέρχεται ὑψηλόκορμος τὴν πρὸς τὴν πλατεῖαν κατωφερῇ ὁδόν, μὲ βῆμα σταθερόν, μὲ τὰς χεῖρας ἀμερίμνως χωμένες εἰς τὰ θυλάκια, στρεφόμενος μόνον ἐκ διαλειμάτων διὰ νὰ προσκαλῇ τὸν σκύλόν του, ὅστις μὲ ταχὺν τριποδισμόν τὸν παρηκολούθει, σείων εὐθύμως τοὺς περὶ τὸν τράχηλόν του κωδωνίσκους.

Β. Γ. ΣΤΕΦΕΛΙΔΗΣ

Ἀθηναϊκὴ ἤχῳ

Τὴν ἐβδομάδα αὐτὴν ἦσαν οἱ ἐπίσημοι θάνατοι ἀλλεπάλληλοι. Μετὰ τὸν Ῥαγκαζὴν ὁ Ζάππας. μετὰ τὸν Ζάππαν ὁ Δαμαλᾶς, μετὰ τοῦτον ὁ Μητσόπουλος... Ἐὰν εἶχον ἔστω καὶ τὴν ἐλαχίστην τάσιν καὶ ἐπιτηδεύτητά νὰ πλέκω ἐγκώμια νεκρῶν, ὁποία σήμερον ἄφθονος ὕλη διὰ τὴν γραφίδα μου! Πλὴν στεροῦμαι ἐνός, τοῦ κυριωτέρου ἔσως διὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην προσόντος· μολονότι δὲν εἰξεύρω ἂν τοῦτο εἶνε ἀπολύτως ἄλλεψις. Ἐσυνείθισα δηλαδὴ νὰ φρονῶ — ἀντιθέτως βέβαια πρὸς τοὺς εἰδικούς καὶ εὐδοκίμους νεκρολόγους — ὅτι ὁ θάνατος, ὅσονδῆποτε σκληρῶς πρόωρος ἢ αἰφνίδιος καὶ ἂν ὑποτεθῇ, δὲν εἶνε ἱκανὸς νὰ προσθέσῃ τίποτε εἰς τὴν ἀξίαν ἐνός ἀνθρώπου. Ἡ ἀποθέωσις, ἡ προκαλουμένη κατ' ἔθος εἰς τὰ φέρετρα τὰ ὁπωσδῆποτε ἐπίσημα, δὲν μ' εὐχαριστοῦν, ὅταν δὲν εἶνε πολὺ δικαία. Βεβαίως ὁ θάνατος εἶνε κάτι, τὸ ὁποῖον κινεῖ τὴν καρδίαν εἰς συμπάθειαν καὶ πολλὰ μᾶς κάμνει νὰ λησμονῶμεν καὶ νὰ παραβλέπομεν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ συμπάθεια αὕτη ἀκριβῶς εἶνε